

Vägledning för kontrollmyndigheter m.fl. För kontroll av hästpass Version 2.0

Fastställd: 2018-09-19

Innehåll

Inledning.....	3
Beskrivning av kontrollområdet.....	3
Syftet med kontrollen.....	4
Kontaktfunktioner.....	4
Definitioner.....	4
Tillämplig lagstiftning.....	5
Ansvarsfördelning inom kontrollområdet.....	6
Vilka är kontrollobjekten?.....	6
Djurhållare.....	6
Passutfärdande organisationer.....	6
Risκανalys.....	6
Hur förbereds den operativa kontrollen?.....	7
Tidpunkt för kontroller.....	7
Möjligheter till samordnad operativ kontroll inom myndigheten.....	7
Hur genomförs den operativa kontrollen?- Föranmälan.....	8
Kontrollrapporten.....	8
Bedömningsgrunder.....	9
Hantering av avvikelser som konstateras vid den operativa kontrollen.....	9
Hästpass djurhållare.....	9
Passutfärdande organisationer.....	9
Föreläggande.....	9
Överprövning av beslut.....	9
Åtalsanmälan.....	10
Tvärvillkor.....	10
Jordbruksverkets behov av uppföljning.....	10
Jordbruksverkets utvärdering av resultatet av den operativa kontrollen.....	10
Att fylla i checklistan.....	10
Bilaga 3.....	12
Förslag till åtgärder när djurhållaren inte vill lämna ifrån sig hästpasset i samband med omhändertaganden av hästar enligt djurskyddslagen (1988:534).....	12

Versionshantering

Datum	Ansvarig	Händelse
2018-05-21	Caroline Johansson	Upprättad
2018-05-28	AC Ingrid Eilertz	Fastställd
2018-09-18	Caroline Johansson	Uppdaterad med ytterligare bilaga.
2018-09-19	AC Ingrid Eilertz	Fastställd

Inledning

Jordbruksverket vill med denna kontrollvägledning ge råd och stöd åt dem som planerar och utför den operativa kontrollen inom kraven vad gäller hästpass, både för djurhållare och avelsorganisationer. Vad gäller avelsorganisationerna ska även kraven om stambokföring kontrolleras. Målsättningen är att på ett samlat ställe tillhandahålla information om kontrollområdet, t.ex. gällande regelverk, kontaktpersoner, ansvarsfördelning, genomförandet av den operativa kontrollen.

Kontrollvägledningen syftar främst till att ge råd och stöd till dem som utför den operativa kontrollen samt samordnar, följer upp och utvärderar kontrollen. Härigenom skapas förutsättningar för en operativ kontroll som kännetecknas av en hög effektivitet och en god kvalitet.

Denna vägledning är en allmän vägledning för kontroll av hästpass. Det finns därför två tillhörande bilagor till denna vägledning, bilaga 1 som beskriver kontrollen av hästpass på djurhållarnivå och bilaga 2 som beskriver kontrollen av hästpassutfärdande organisationer. Dessa båda vägledningar finns att hämta på Jordbruksverkets hemsida.

Bilaga 1 har genom version 1.1 uppdaterats med en ytterligare hänvisning till lagstiftning i checklistan.

Som bilaga 3 i denna vägledning finns även förslag till åtgärder när djurhållaren inte vill lämna ifrån sig hästpasset i samband med omhändertagande av hästar enligt djurskyddslagen (1988:534).

Beskrivning av kontrollområdet

Vägledningen omfattar kontroll av hästpass på individnivå, d.v.s.

- att hästen har pass
- att passet finns hos hästen
- att passet är utformat enligt de krav som ställs
- att djurhållaren uppfyller de krav som ställs på djurhållaren

Vägledning om hästpass på individnivå finns i Bilaga 1.

Vägledning omfattar också kontroll av hästpass på hästpassutfärdande organisationer. Kontrollen omfattar både deras arbete med att utfärda pass och med att sköta stambokföringen.

Vägledning om kontroll av hästpassutfärdande organisationer finns i Bilaga 2.

Syftet med kontrollen

Hästpasset ska i första hand säkerställa hästens identitet, minimera risken att läkemedelsrester finns i våra livsmedel samt vara ett hjälpmedel för att begränsa spridningen av smittsamma sjukdomar. Hästpasset fungerar även som ett avelsdokument för ett flertal hästar.

Syftet med kontrollen är att säkerställa att de gällande regelverken följs. Detta gäller både att djurhållare har pass för sina hästar och att passen uppfyller de krav som ställs vad gäller exempelvis uppdateringar, men även att passen används, d.v.s. följer med hästen vid förflyttningar. Syftet med kontrollen av de passutfärdande organisationerna är att säkerställa att arbetet med att utfärda hästpass sköts på rätt sätt. Det finns två olika typer av passutfärdande organisationer i Sverige. De registerförande föreningarna utfärdar pass till hästdjur för avel och produktion. Avelsorganisationerna utfärdar pass till s.k. registrerade hästdjur. Båda typerna av organisationer är godkända av Jordbruksverket och beslutet måste följas upp. Avelsorganisationerna sköter även stambokföring av hästar vilket också ska kontrolleras.

Kontaktfunktioner

Enheten för häst, fjäderfä och vilt är den enhet på Jordbruksverket som ansvarar för hästpassfrågorna. På enheten är det teamet HästVilt som har ansvar för dessa frågor.

e-post: HastVilt@jordbruksverket.se Tfn 036-15 50 00 (vx)

Definitioner

Operativ kontroll: En oberoende och självständig granskning av kontrollobjekt. Denna granskning syftar till att kontrollera om kontrollobjektet uppfyller de krav och villkor som följer av lag, EG-förordning eller annan föreskrift och av särskilda villkor som har meddelats i anslutning till sådana föreskrifter samt beslut om åtgärder som syftar till att vid behov åstadkomma rättelse av den objektansvarige.

Kontrollvägledning: Samordning av kontrollen inom en hierarki av kontrollmyndigheter. Syftet med kontrollvägledning är främst att ge råd och stöd till dem som utför den operativa kontrollen samt samordna, följa upp och utvärdera kontrollen.

Kontrollobjekt: Föremål eller verksamhet som omfattas av kontroll.

Kontrollpunkter: De olika moment som ingår i den operativa kontrollen.

Djurhållare: Begreppet har i denna kontrollvägledning samma betydelse som i förordningen (EU) 2015/262¹. Varje fysisk eller juridisk person som äger ett hästdjur eller har ansvar för dess skötsel, oavsett om detta sker mot ersättning eller inte, antingen tillfälligt eller permanent, även under transport, på marknader eller under tävlingar, kapplöpningar och kulturevenemang.

Registrerat hästdjur: Begreppet har i denna kontrollvägledning samma betydelse som i förordningen (EU) 2015/262². Varje hästdjur som:

- i) är infört eller registrerat och berättigat till införande i en stambok, i enlighet med de bestämmelser som fastställts i enlighet med artikel 4.2 b i direktiv 90/427/EEG, och som identifierats genom en identitetshandling enligt artikel 8.1 i det direktivet, eller
- ii) är en häst, inklusive ponny, som är registrerad hos en internationell sammanslutning eller organisation som har överinseende över hästar avsedda för tävling eller kapplöpning och som identifierats genom en identitetshandling som utfärdats av den nationella filialen till den sammanslutningen eller organisationen.

Hästdjur för avel och produktion: Begreppet har i denna kontrollvägledning samma betydelse som i förordningen (EU) nr 2015/262³. Andra hästdjur än de som avses som registrerat hästdjur eller hästdjur för slakt.

Registerförande förening: Av Jordbruksverket utsedd organisation eller sammanslutning som för eller upprättar ett register över hästdjur för avel och produktion och som utfärdar identitetshandlingar (hästpass) för hästdjur för avel och produktion.

Avelsorganisation: Organisation eller sammanslutning som har godkänts enligt de kriterier som gäller inom den Europeiska unionen för godkännande av sådana organisationer eller sammanslutningar och som för eller upprättar a) stambok för en eller flera raser av hästdjur eller b) register över hästdjur samt utfärdar identitetshandlingar för registrerade hästdjur.

Tillämplig lagstiftning

Kommissionens genomförandeförordning (EU) [2015/262](#) av den 17 februari 2015 om fastställande av bestämmelser i enlighet med rådets direktiv 90/427/EEG och 2009/156/EG vad gäller metoder för identifiering av hästdjur (förordning om pass för hästdjur) anger vilka krav som finns för hästpass vad gäller utfärdande, innehåll och utformning. Där anges även vilka krav som gäller för djurhållare och passutfärdande organisationer. Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd ([SJVFS 2015:33](#)) om hästdjur som används till avel samt identitetshandlingar för hästdjur (M16) kompletterar ovan nämnda EU-förordning samt anger hur avelsorganisationer ska arbeta och vilka krav som ställs vad gäller stambokföring m.m.

¹ Kommissionens genomförandeförordning (EU) 2015/262 av den 17 februari 2015 om fastställande av bestämmelser i enlighet med rådets direktiv 90/427/EEG och 2009/156/EG vad gäller metoder för identifiering av hästdjur (förordning om pass för hästdjur).

² Kommissionens genomförandeförordning (EU) 2015/262 av den 17 februari 2015 om fastställande av bestämmelser i enlighet med rådets direktiv 90/427/EEG och 2009/156/EG vad gäller metoder för identifiering av hästdjur (förordning om pass för hästdjur).

³ Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 2015/262 av den 17 februari 2015 om fastställande av bestämmelser i enlighet med rådets direktiv 90/427/EEG och 2009/156/EG vad gäller metoder för identifiering av hästdjur (förordning om pass för hästdjur).

Ansvarsfördelning inom kontrollområdet

Jordbruksverket ansvarar för att godkänna plan och riktlinjer för organisationer som utfärdar hästpass. Jordbruksverket kan återkalla ett godkännande för en av godkänd organisation om den inte uppfyller sina förpliktelser.

Länsstyrelsen har ansvaret för kontrollen av de passutfärdande föreningarna i sitt län samt för att kontrollera att hästar har pass. Ansvaret för kontrollen av alla delar inom hästpassförordningen och M16 har överlämnats till länsstyrelserna genom beslut med dnr 5.1.17-12856/15. Länsstyrelsen har ansvar för att vidta åtgärder i syfte att förmå personer eller organisationer att rätta till de avvikelser som framkommit. Gäller avvikelserna organisationer som har ett godkännande av Jordbruksverket ska Jordbruksverket underrättas om dessa. Jordbruksverket ska ge stöd och vägledning till länsstyrelserna i deras arbete.

Vilka är kontrollobjekten?

Djurhållare

Kontrollobjekten vad gäller djurhållare kan vara transportörer, slakterier, hästhandlare, importörer av hästar, ridskolor samt alla andra som kan tänkas ha ansvar för hästar under längre eller kortare tid.

Passutfärdande organisationer

Kontrollobjekten är registerförande föreningar och avelsorganisationer som är godkända av Jordbruksverket. Kontrollen ska utföras där den passutfärdande organisationen bedriver sin faktiska verksamhet. Den faktiska verksamheten är delarna som rör hanteringen kring registrering, stambokföring, ärendehantering och passutfärdande.

Det har blivit allt vanligare att organisationerna inte bedriver sin faktiska verksamhet där deras säte ligger. I de fallen skulle det därför inte vara relevant att utföra kontrollen på den adress där organisationens säte ligger, utan kontrollen bör istället utföras där registratören är baserad.

Kontaktuppgifterna till de passutfärdande organisationerna står angivna på listan över avelsorganisationer och registerförande föreningar som finns på Jordbruksverkets webbplats. Dessutom får berörda länsstyrelser kopia för kännedom på besluten av godkännande av de passutfärdande organisationernas plan och riktlinjer.

Riskanalys

Riskanalysen bör baseras på risk och erfarenhet. I denna analys bör varje väsentlig risk identifieras och bedömas utifrån sannolikhet och konsekvens.

Hur förbereds den operativa kontrollen?

Länsstyrelsen bör årligen upprätta en plan för den operativa kontrollen. Vid upprättandet av denna plan bör hänsyn tas till resultatet av genomförd riskanalys. Med utgångspunkt i riskanalysen identifieras de kontrollobjekt som bör bli föremål för operativ kontroll under planeringsperioden.

Den operativa kontrollen bör baseras på en dokumenterad och fastställd checklista. Denna checklista bör utarbetas med tillämplig lagstiftning och resultatet av genomförd riskanalys som grund. En checklista för kontroll av hästpass på djurhållarnivå respektive för kontroll av passutfärdande organisationer finns att hämta på Jordbruksverkets hemsida.

Tidpunkt för kontroller

Djurhållare kontrolleras lämpligen i samband med djurskyddskontroller eller andra kontroller av objektet. Vid större evenemang kan det vara lämpligt att kontrollera att alla hästar har pass med sig, eftersom många hästar kan kontrolleras vid samma plats och tidpunkt. Detsamma gäller t.ex. tävlingar och liknande där många hästar samlas.

De passutfärdande organisationerna kontrolleras med fördel tidigt under året. Djurhållaren ska ha ansökt om pass senast den 31 december eller när fölet är sex månader (det som inträffar sist). Det gör att organisationerna bör ha relativt många ansökningar av hästpass denna tid på året. Då är det lämpligt att kontrollera om organisationerna uppfyller kraven på att följa förvaltningslagen i tillämpliga delar och hur väl handläggningen sker, om rätt kompetens finns och om arbetet kan betraktas som effektivt.

Möjligheter till samordnad operativ kontroll inom myndigheten

En viktig målsättning för all operativ kontroll är att den administrativa bördan för kontrollobjekten ska vara så liten som möjligt. Ett led i detta är att, där så är möjligt, samordna den operativa kontrollen inom flera områden för att därigenom hålla nere antalet besök hos kontrollobjekten. Kontroll av att hästarna har pass sker lämpligen i samband med djurskyddskontroller, tvärvillkorskontroller eller liknande som utförs av samma myndighet och som berör hästar och djurhållare. Likaså är det lämpligt att kontrollera att stambokföring av hästar sker i enlighet med gällande plan och riktlinjer samtidigt som kontroll sker av utfärdande av pass i enlighet med gällande plan och riktlinjer, förvaltningslagen, hästpassförordningen, lag om kontroll av husdjur och lag om provtagning av djur.

Hur genomförs den operativa kontrollen?- Föranmälan

Jordbruksverkets bedömning är att användandet av föranmälan eller så kallad avisering bör ske enligt följande:

- Vid kontroller som görs rutinmässigt (t.ex. så kallade normalkontroller) bör en föranmälan göras för att skapa goda förutsättningar för kontrollen. Föranmälan bör dock inte göras tidigare än 24 timmar innan kontrollens genomförande.
- Vid uppföljande kontroller bör syftet och vad som ska kontrolleras avgöra om det är lämpligt att föranmäla eller inte. Föranmälan bör dock inte göras tidigare än 24 timmar innan kontrollens genomförande.
- Vid kontroll som utförs med anledning av anmälan bör inte någon föranmälan göras.

När det gäller den regelbundna, rutinmässiga kontrollen som kontrollmyndigheterna har planerat att genomföra bedömer vi att denna kan och bör föranmälas. Inom den offentliga kontrollen kallas denna kontroll ofta för normalkontroll. Att vi bedömer att denna kontroll kan föranmälas baserar vi delvis på att det i dessa fall inte finns skäl för att utgå från att det finns avvikelser i djurhållningen. Vi bedömer även att om det finns underliggande avvikelser, tillfälliga eller systematiska, märks dessa oftast även om snabba åtgärder har gjorts. Vår slutsats är därför att fördelarna med att föranmäla dessa kontroller är fler än nackdelarna. Vid kontroller som görs rutinmässigt (t.ex. så kallad normalkontroller) bör därför en föranmälan göras för att skapa goda förutsättningar för kontrollen. Föranmälan bör dock inte göras tidigare än 24 timmar innan kontrollens genomförande.

Vid uppföljande kontroller bör syftet och vad som ska kontrolleras avgöra om föranmälan bör göras eller inte. Vid t.ex. kontroll av om vissa tekniska åtgärder har vidtagits som ombyggnationer, installationer eller liknande kan föranmälan göras utan att det får en negativ effekt på kontrollens syfte. Vid kontroll av andra saker kan däremot en föranmälan få en negativ effekt på kontrollens syfte. Som exempel kan här nämnas att vid kontroll inom djurskyddsområdet kan detta gälla kontroll av dagliga skötselrutiner som utfodring av djur eller renhållning av djurtrymmen. I dessa fall bedömer vi att möjligheten att föranmäla är mer begränsad. I bedömningen om föranmälan är lämplig eller inte kan även vägas in vilken riskkategori företaget är klassat till. Om det är lämpligt eller inte att göra en föranmälan vid uppföljande kontroller bör alltså bedömas från fall till fall.

När det gäller kontroller som görs som följd av anmälningar bedömer vi att det inte är lämpligt att dessa kontroller föranmäls. I dessa fall finns det skäl att misstänka att det finns avvikelser hos den som ska kontrolleras och en föranmälan skulle kunna göra det lättare att dölja dessa avvikelser och risken är då att de inte kommer att åtgärdas. Vår bedömning är att nackdelarna med föranmälan vid anmälningsärenden väger tyngre än fördelarna.

Kontrollrapporten

Efter kontrollen bör en kontrollrapport skickas till djurhållaren. Varje utförd operativ kontroll ska enligt förvaltningslagen dokumenteras på ett lämpligt sätt.

Kontrollobjektet bör få del av rapporten så snart som möjligt efter kontrollen.

Bedömningsgrunder

Det finns två bilagor till denna vägledning, bilaga 1 som beskriver kontrollen av hästpass på djurhållarnivå och bilaga 2 som beskriver kontrollen av hästpassutfärdande organisationerna. Dessa vägledningar finns att hämta på Jordbruksverkets hemsida.

Hantering av avvikelser som konstateras vid den operativa kontrollen

Hästpass djurhållare

Upptäcks avvikelser på kontrollpunkter bör någon typ av åtgärd vidtas. Skulle exempelvis hästen sakna pass eller djurägaren inte kan uppvisa passet vid en kontroll, eller det inte är uppdaterat, kan ett förnyat besök vara motiverat. Ett alternativ kan vara att begära att djurhållaren skickar in en kopia av passet till länsstyrelsen när detta är utfärdat, uppdaterat alternativt finns tillgängligt igen. Om djurhållaren inte kan uppvisa ett giltigt pass bör länsstyrelsen överväga att förelägga enligt avsnitt "Föreläggande" nedan.

Passutfärdande organisationer

Upptäcks avvikelser på kontrollpunkter bör någon typ av åtgärd vidtas. Det kan i vissa fall vara motiverat med ett förnyat besök eller att organisationen har möjlighet att skicka in kompletteringar. Det är särskilt viktigt att avelsorganisation följer moderstambokens regler, inte tar ut överpriser eller har skapat "egna" regler kring hanteringen av utfärdandet av hästpass. Om passutfärdande organisationer inte lever upp till kraven eller följer regler bör länsstyrelsen överväga att förelägga organisationen, se avsnitt "Föreläggande" nedan.

Föreläggande

Om avvikelser upptäcks vid en kontroll kan förelägganden utfärdas för samtliga kontrollpunkter i syfte att förmå kontrollobjektet att se till att verksamheten eller t.ex. passet uppfyller kraven.

Gäller avvikelserna en organisation som utfärdar hästpass ska detta rapporteras till Jordbruksverket, se avsnitt "Jordbruksverkets behov av uppföljning".

Samtliga förelägganden som gäller passen, förutom uppgifterna om stambok och härstamning, sker med stöd 16 § i lagen (2006:806) om provtagning av djur, m.m. Förelägganden får förenas med vite enligt 17 § samma lag. Gäller det stambokföring och härstamning ska dessa förelägganden ske med stöd av lagen (2006:807) om kontroll av husdjur, m.m. Förelägganden får förenas med vite enligt 13 § samma lag.

Överprövning av beslut

Beslut kan överklagas till förvaltningsrätten.

Åtalsanmälan

När det finns en klar misstanke om att en straffbar överträdelse har begåtts i ett ärende ska du som huvudregel göra en åtalsanmälan. Det finns ingen författningsreglerad skyldighet att anmäla brott men JO har uttalat att en sådan skyldighet ändå gäller.

Det bör noteras att skyldigheten att åtalsanmäla enligt ovan inte är undantagslös. Detta framgår bland annat av JO uttalanden, se t.ex. JO:s ämbetsberättelse 1988/89, sid. 383 där JO uttalade följande. ”När det föreligger en klar misstanke om att det begåtts en straffbar överträdelse, måste en åtalsanmälan i allmänhet anses påkallad. Givetvis måste man vid valet av åtgärd ta hänsyn till brottets svårighetsgrad. Vid bagatellartade förseelser kan det sålunda finnas skäl att underlåta åtalsanmälan”.

Tvårvillkor

Kontrollen om hästen har hästpass är inte en del av tvårvillkoren.

Jordbruksverkets behov av uppföljning

Enligt M16 ska länsstyrelsen informera Jordbruksverket om kontroll av organisationer ger anledning till anmärkning. Ett sätt att meddela Jordbruksverket är att en kopia skickas på det föreläggande eller motsvarande som skickas till organisationen.

Jordbruksverket får information om kontrollstatistik för hästpass genom den årliga rapporteringen (årliga rapporten) som sker varje år.

Jordbruksverkets utvärdering av resultatet av den operativa kontrollen

Resultatet av den offentliga kontrollen ska utvärderas och analyseras. T.ex. kan organisationer som har flera anmärkningar kan vara aktuella att kontrollera oftare än organisationer som inte får anmärkningar. Avvikelse som inte åtgärdas trots upprepade påpekanden kan leda till att organisationens godkännande återkallas. Om systematiska avvikelser i hanteringen av hästpass hos djurhållare uppdagas är även detta av intresse för Jordbruksverket då detta kan bli föremål för utökad information m.m.

Att fylla i checklistan

De checklistor som tagits fram omfattar merparten av de nationella krav som finns för hästpass. Det finns en checklista för djurhållare respektive en för avelsorganisationer och registerförande föreningar. För varje kontrollpunkt i checklistan kan noteras Ja, Nej, Ej aktuellt eller Ej kontrollerat. I samtliga fall innebär ett Nej att det fanns avvikelser, avvikelser mot de krav som ställs. Ja innebär att kontrollanten gör bedömningen att de aktuella kraven är uppfyllda. För samtliga punkter finns också alternativet Ej aktuellt. Detta används i de fall aktuella regler inte är tillämpliga på den aktuella hästen respektive passutfärdande organisation. Ej kontrollerat markeras för de kontrollpunkter som inte kontrollerats.

Jordbruksverket

2018-09-18

Checklistorna finns att hämta på Jordbruksverkets hemsida. Det finns en checklista för kontroll av hästpass för djurhållare respektive en för kontroll av hästpassutfärdande organisationer.

Bilaga 3**INFORMATION**

2018-06-20

Enheten för häst, fjäderfä och vilt

Förslag till åtgärder när djurhållaren inte vill lämna ifrån sig hästpasset i samband med omhändertaganden av hästar enligt djurskyddslagen (1988:534)**Inledning**

Syftet med det här dokumentet är att ge stöd och vägledning till länsstyrelsen om hur de kan gå till väga i de fall djurhållare inte vill lämna ifrån sig hästpasset när länsstyrelsen har beslutat om ett omhändertagande enligt djurskyddslagen (1988:534). I dokumentet redogörs för tillämplig lagstiftning samt ges förslag på olika sätt att gå till väga i hanteringen av den uppkomna situationen. Det är i sammanhanget viktigt att ha i åtanke att förutsättningarna kan variera från fall till fall och att det är länsstyrelsen som utifrån rådande omständigheter slutligen har att fatta beslut om vilka åtgärder som ska vidtas.

Dokumentet har tagits fram eftersom länsstyrelsen och polisen vid flera tillfällen har fått ta del av funderingar och önskemål om förslag på åtgärder. Att en djurhållare som får sin häst omhändertagen inte lämnar ifrån sig hästpasset leder till att djuret inte kan säljas eller överlåtas på annat sätt eftersom det inte är lagligt att hålla hästar utan hästpass och det finns begränsningar i hur och när en avelsorganisation eller registerförande förening får utfärda duplikat av hästpass eller ersättande hästpass.

När det gäller omhändertaganden av djur enligt djurskyddslagen är det inte tänkt att polisen^{1b} ska hålla djuren någon längre tid. Detta framgår av 34 § djurskyddslagen där det anges att länsstyrelsen *snarast* ska fastställa om djuret ska säljas, överlåtas på annat sätt eller avlivas. I förarbetena till djurskyddslagen⁴ anges att ett omhändertagande tills vidare inte bör ske. De åtgärder som föreslås i det här dokumentet bör därför vidtas så snart det är möjligt för att ärendet om vad som ska hända med de omhändertagna djuren inte ska dra ut på tiden.

⁴ Prop. 1987/88:93, s. 48..

^{1b} from 1 juni 2018 är det inte längre Polisen utan länsstyrelsen som kommer omhänderta djuren, Övrig information i dokumentet är skrivet utifrån denna förändring.

Relevant lagstiftning

- Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 2015/262 av den 17 februari 2015 om fastställande av bestämmelser i enlighet med rådets direktiv 90/427/EEG och 2009/156/EG vad gäller metoder för identifiering av hästdjur (förordning om pass för hästdjur)
- Lagen (2006:806) om provtagning på djur, m.m.
- Förordningen (2006:815) om provtagning på djur, m.m.
- Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2015:33) om hästdjur som används till avel samt identitetshandlingar för hästdjur
- 10 kap. 4 § brottsbalken

Bestämmelser om hästpass

Sedan den 1 januari 2016 ska hästar inom EU identifieras i enlighet med förordning (EU) nr 2015/262, härefter hästpassförordningen. Hästpassförordningen kompletteras⁵ av lagen (2006:806) om provtagning på djur, m.m. och därtill hörande förordning (2006:815) om provtagning på djur, m.m., lagen (2006:807) om kontroll av husdjur, m.m. och därtill hörande förordning (2006:816) om kontroll av husdjur, m.m. samt Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2015:33) om hästdjur som används till avel samt identitetshandlingar för hästdjur.

Enligt artikel 4 i hästpassförordningen ska unionens system för identifiering av hästar bestå av bl.a. en enda identitetshandling (hästpass) som gäller hästens hela livstid och som ska tillhöra det utfärdande organ som utfärdat den, om inte något annat föreskrivs av den avelsorganisationen/registerförande föreningen eller i hästpassförordningen, samt som innehåller i) en förklarande beskrivning av hästen och registrering av dess märken, ii) ett fullständigt konturdiagram som avbildar de märken som registrerats i beskrivningen, iii) ett utrymme för auktoriserade anteckningar som beskriver ändringar av identitetsuppgifterna. I samma artikel anges vidare att en häst endast ska anses vara identifierad i enlighet med hästpassförordningen om den åtföljs av en identitetshandling som utfärdats i enlighet med bestämmelserna i förordningen eller identifierats i enlighet med förordningen.

I artikel 7 i hästpassförordningen finns regler om format och innehåll hos identitetshandlingar som utfärdas för hästar födda i unionen. Det anges bl.a. att de hästar som är födda i unionen ska identifieras med hjälp av en enda identitetshandling för hästar som utfärdas för hästens hela livstid i enlighet med a) förlagan till identitetshandling som anges i del 1 i bilaga I och b) de ytterligare krav som anges i del 2 i bilaga I.

Hästpassförordningen anger således tydligt att alla hästar inom EU ska *identifieras med en enda identitetshandling (hästpass)* som gäller *hästens hela livstid* och som, med få undantag, *hela tiden ska åtföljas hästen*. I artikel 11 och 12 i förordningen anges att

⁵ Jfr tillkännagivandet (2015:942) om EU-bestämmelser som kompletteras av lagen (2006:806) om provtagning på djur, m.m. och tillkännagivandet (2015:943) om EU-bestämmelser som kompletteras av lagen (2006:807) om kontroll av husdjur, m.m.

ansvaret för att hästen har ett hästpass åligger djurhållaren samt tidsfrister som gäller för identifiering av hästar födda inom unionen. Bl.a. ska djurhållaren lämna in en ansökan om hästpass för hästar i unionen till lämplig avelsorganisation eller registerförande förening i den medlemsstat där den anläggning där hästen hålls är belägen. Djurhållaren ska vidare tillhandahålla alla uppgifter som krävs för att följa bestämmelserna i förordningen. Enligt artikel 27 i förordningen ska djurhållaren också se till så att vissa uppgifter i hästpasset alltid är aktuella och korrekta. I alla sådana fall när hästen dör eller går förlorad, inklusive stöld, ska djurhållaren återlämna hästpasset till den avelsorganisation eller registerförande förening som har utfärdat passet inom 30 dagar från det att hästen dött eller gått förlorad. Detta framgår av artikel 35 i förordningen.

Av ovanstående återgivna artiklar i hästpassförordningen framgår även att ***hästpasset tillhör det utfärdande organet***, dvs. avelsorganisationen eller den registerförande föreningen, och således inte djurhållaren (jfr artiklarna 4 och 35).

När det gäller ***förflyttning och transport*** av hästar anges i artikel 23 i hästpassförordningen att hästpasset alltid ska åtfölja de hästar för vilka de utfärdats. I artikeln anges dock att hästpasset inte behöver åtfölja hästar i vissa angivna fall. Bl.a. behöver hästar inte åtföljas av hästpasset om de förflyttas eller transporteras i en nödsituation som gäller hästarna själva eller anläggningen där djuren hålls.

Enligt artikel 29 i hästpassförordningen har avelsorganisationer och registerförande föreningar möjlighet att utfärda ett ***duplikat av ett hästpass***. Ett duplikat får dock endast utfärdas om det ursprungliga hästpasset är förkommet. Om ett duplikat utfärdas ska handlingen tydligt märkas som sådant ("duplikat av identitetshandling") samt hästen klassificeras i duplikatshandlingen som inte avsett för användning som livsmedel, dvs. tas ur livsmedelskedjan.

När det gäller efterlevnaden av hästpassförordningen har Jordbruksverket i ett särskilt beslut (dnr 5.1.17-12856/15) överlämnat åt länsstyrelserna att utöva ***den offentliga kontrollen***. Kontroll av hästpass i enlighet med hästpassförordningen innefattar både djurhållaren samt avelsorganisationerna och de registerförande föreningarna. Överlämnandet av kontrollen har skett med stöd av 15 § förordningen om provtagning på djur, m.m. och innebär att länsstyrelsen ska utföra de kontrolluppgifter som ankommer på behörig myndighet enligt hästpassförordningen. Jordbruksverkets uppgift i detta sammanhang är att samordna länsstyrelsernas verksamhet och lämna stöd, råd och vägledning i denna verksamhet.

I samband med den offentliga kontrollen av efterlevnaden av hästpassförordningen har länsstyrelsen i den utsträckning som behövs för kontrollen rätt att dels på begäran få upplysningar och ta del av handlingar, dels få tillträde till områden, anläggningar, byggnader, lokaler och andra utrymmen där djur hålls eller där djurprodukter, foder eller material i övrigt förvaras eller annars hanteras och där göra undersökningar och ta prover. Den som är föremål för den offentliga kontrollen är skyldig att tillhandahålla den hjälp som behövs för att kontrollen eller åtgärderna ska kunna genomföras. För att bestämmelserna i hästpassförordningen ska följas får länsstyrelsen meddela de förelägganden och förbud som behövs. Förelägganden och förbud får förenas med vite. Länsstyrelsen har också möjlighet att besluta om rättelse på den enskildes bekostnad om han eller hon inte fullgör

sina skyldigheter enligt gällande lagstiftning. Det nyss nämnda framgår av 13 och 15–18 §§ lagen om provtagning på djur, m.m.

Förslag på arbetsgång vid ett omhändertagande av hästar när djurhållaren inte vill lämna ifrån sig hästpassen

Åtgärder som kan vidtas i samband med själva omhändertagandet (på gården):

1. Begär att djurhållaren ska ta fram hästens hästpass och överlämna det till den nya djurhållaren vid transporten av djuren. Det är länsstyrelsen/transportören som blir den nya djurhållaren.
2. Om djurhållaren inte överlämnar hästpasset, informera om att passet inte är något ägarbevis utan en identitetshandling som alltid ska följa med hästen.
3. Om djurhållaren ändå inte lämnar ifrån sig hästpasset, informera om artikel 35 i hästpassförordningen. Den tidigare djurhållaren har 30 dagar på sig att skicka passet till avelsorganisationen eller den registerförande föreningen. Meddela avelsorganisationen eller den registerförande föreningen att ni har uppmanat den tidigare djurhållaren att skicka in hästpasset. Lämna också den nya djurhållarens kontaktuppgifter till avelsorganisationen/den registerförande föreningen.

Kommentar till punkt 1, 2 och 3: Ett omhändertagande enligt djurskyddslagen bedöms vara en nödsituation och därmed får en häst transporteras utan att den åtföljs av sitt hästpass⁶.

Vid ett omhändertagande enligt djurskyddslagen kan en häst anses ha gått djurhållaren förlorad⁷ och djurhållaren ska då återlämna hästpasset till den avelsorganisation/registerförande förening som har utfärdat passet eller som har hästen registrerad i den medlemsstat där hästen befinner sig.

Av artikel 4 i hästpassförordningen framgår att hästpasset tillhör det utfärdande organet. Om den tidigare djurhållaren inte återlämnar hästpasset till det utfärdande organet, eller till den organisation som har hästen registrerad i den medlemsstat där hästen befinner sig, efter att hästen har gått förlorad kan det vara aktuellt att överväga om den tidigare djurhållaren därvid gör sig skyldig till olovligt förfogande enligt 10 kap. 4 § brottsbalken, dvs. kvarhållande av egendom vartill äganderätten tillkommer någon annan. Det kan vara så att det är avelsorganisationen eller den registerförande föreningen som ska anmäla ett sådant brott eftersom hästpasset tillhör organisationen/föreningen. Om den här situationen skulle bli aktuell, ta kontakt med polis eller åklagare för att få deras syn på saken.

⁶ Jfr artikel 23 i hästpassförordningen.

⁷ Jfr artikel 35 i hästpassförordningen.

4. Det kan vara lämpligt att kontrollera hästpasset i samband med omhändertagandet. Kontrollen av hästpasset sker då enligt lagen om provtagning på djur, m.m.

Kommentar till punkt 4: Kontrollmyndighetens rätt att "ta del av handlingar" ger myndigheten rätt att få titta på handlingarna och även ta kopior av handlingarna om det är nödvändigt för kontrollens genomförande. Orden "rätt att ta del av handlingar" får däremot inte tolkas på så sätt att kontrollmyndigheten ges rätt att ta handlingar ifrån den som kontrolleras utan att senare lämna tillbaka dem. En fråga i sammanhanget blir då till vem kontrollmyndigheten ska lämna tillbaka hästpasset till efter att en kontroll har gjorts. I de fall länsstyrelsen skulle genomföra en kontroll av hästpasset vid samma tidpunkt som ett beslut om omhändertagande av förevarande häst verkställs av länsstyrelsen, torde hästpasset efter kontrollen lämnas till länsstyrelsen/transportören eftersom länsstyrelsen/transportören i samband med omhändertagandet blir att se som den nya djurhållaren vid det givna tillfället. Det är djurhållaren som i enlighet med hästpassförordningen ska förfoga över hästpasset, inte någon annan, och djurhållaren är den som har ansvaret för djurets skötsel vid det givna tillfället.

Enligt 16 § lagen om provtagning på djur, m.m. får en kontrollmyndighet meddela de förelägganden som behövs för att bl.a. lagen och de EU-bestämmelser som kompletteras av lagen ska följas. Enligt 17 § samma lag kan ett sådant föreläggande förenas med vite. I och med att häst och hästpass ska följas åt torde länsstyrelsen därmed kunna förelägga den tidigare djurhållaren att överlämna det kvarhållna hästpasset till den nya djurhållaren, dvs. länsstyrelsen. Hästpassförordningens bestämmelser riktar sig i första hand mot djurhållarna och de passutfärdande organen. I det här fallet kommer föreläggandet att rikta sig mot en före detta djurhållare. Den tidigare djurhållaren bryter dock mot hästpassförordningens bestämmelser om att en häst och hästpass alltid ska följas åt genom att inte lämna ifrån sig hästpasset till den nya djurhållaren.

Att inte tillhandahålla kontrollmyndigheten tillträde, upplysningar och den hjälp som i övrigt behövs för att en offentlig kontroll ska kunna genomföras innebär vanligen ett brott mot den lag vari skyldigheten föreskrivs. Till exempel anges i 21 § lagen om provtagning på djur, m.m. att den som med uppsåt eller av grov oaktsamhet inte fullgör sina skyldigheter i samband med en offentlig kontroll döms till böter.

Åtgärder som kan vidtas efter det att hästen har blivit omhändertagen

5. *Om den tidigare djurhållaren inte har överlämnat hästpasset i samband med omhändertagandet eller vid en kontroll i samband med omhändertagandet och inte heller efter 30 dagar från omhändertagandet har skickat in passen till avelsorganisationen, den registerförande föreningen eller till den organisation som har hästen registrerad i den medlemsstat där hästen befinner sig, kan följande åtgärder vidtas:*
- a. *Utfärda ett föreläggande (ev. förenat med vite) med stöd av 16 § lagen (2006:806) om provtagning på djur, m.m. mot den tidigare djurhållaren eftersom han/hon bryter mot artikel 35 i hästpassförordningen.*

- b. *Det kan vara aktuellt att åtalsanmäla djurhållaren hindrande av kontroll och olovligt förfogande, dels för brott mot lagen om provtagning på djur, m.m. eftersom den tidigare djurhållaren bryter mot artikel 35 i hästpassförordningen.*
- c. *Den nya djurhållaren ska skicka in en ansökan om duplikatpass till aktuell avelsorganisation eller registerförande förening. Vid ansökningar om duplikat gör det utfärdande organet en efterlysning av det ursprungliga hästpasset i enlighet med sina plan och riktlinjer. Efterlysningen av det ursprungliga hästpasset ligger oftast ute under en period om 30 dagar.*

- d. *Under förutsättning att aktiva åtgärder har vidtagits för att få den tidigare djurhållaren att lämna ifrån sig det ursprungliga hästpasset – förslagsvis de åtgärder som anges i det här dokumentet – och dessa åtgärder inte har lett till att det ursprungliga hästpasset har kommit det utfärdande organet, länsstyrelsen eller den nya djurhållaren tillhanda bör det ursprungliga hästpasset anses vara förkommet i hästpassförordningens mening. Avelsorganisationen eller den registerförande föreningen kan i sådant fall utfärda ett duplikatpass i enlighet med sina plan och riktlinjer.*

Kommentar till punkt 5: *Avelsorganisationen eller den registerförande föreningen kan påbörja arbetet med att skapa ett duplikatpass så snart den nya djurhållaren har skickat in en ansökan om detta. Dvs. det utfärdande organet kan göra sökningar efter om hästen har ett pass utfärdat sedan tidigare, och om så är fallet, göra en efterlysning enligt sedvanliga rutiner. Ett duplikatpass kan dock inte utfärdas förrän de 30 dagar som anges i artikel 35 i hästpassförordningen har passerat. Den tidigare djurhållaren måste få möjlighet att fullgöra sina skyldigheter och återlämna det ursprungliga passet.*

Länsstyrelsens beslutar om vad som ska hända med djuret efter omhändertagandet. Om länsstyrelsen har beslutat att djuret ska säljas eller överlåtas på annat sätt och det visar sig att beslutet inte kan verkställas, finns möjlighet för länsstyrelsen att istället besluta att djuret ska avlivas.